

מפגש הכנה לבגרות בהיסטוריה

המורה: ורד הוכמן
30 בינואר, 2025

על מה נדבר היום?

- מבנה השאלון ומפתח ההערכה
- חומר עזר
- כיצד לומדים לבגרות
- טיפים ו"טריקים" לבחינה
- שאלות עם "ספר פתוח" – איך עונים עליהן?
- זמן לשאלות

מבנה השאלון ומפתח הערכה

בשאלון זה ארבעה פרקים:

- מלחמת העולם השנייה והשואה – חובה! לענות על שאלה מפרק זה (34 נק')

- לאומיות וציונות

- המאבק על הקמת מדינת ישראל

- סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל

יש לענות על סך הכול שלוש שאלות.

משך הבחינה: שלוש שעות ללא הפסקה.

וככה ניראה המבחן עצמו...

יש לענות על שתי שאלות משני
פרקים (כל שאלה 33 נק')

חומר עזר במהלך המבחן

שלושה ספרי לימוד שאושרו על ידי משרד החינוך בנושאים הבאים:

- מלחמת העולם השנייה
 - לאומיות וציונות
 - בונים מדינה במזרח התיכון וסוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל
- מה מותר שיהיה בספר:

- * **סימונים** במדגש (**מרקר**) או בעיפרון, אך **אסור לכתוב** הערות בכתב.
- * סימונים של תקופות או נושאים באמצעות **מדבקות** (סימניות) הבולטות מן הספר.
- * כאשר מביאים **מקור מספר הלימוד** לא לשכוח לציין **את שם הספר, את שם ההוצאה לאור ואת מספר העמוד שבו נמצא המקור.**

כיצד לומדים לבגרות?

ההנחיות במצגת זו מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנשים ולגברים כאחד

כיצד לומדים לפני הבגרות?

- בשלב א':
- על מנת להצליח בבחינה יש **ללמוד את החומר**. הספר הפתוח לא יעזור לכם אם לא תכירו את המידע.
- קוראים סיכומים מהשיעורים בבית הספר.
- נכנסים לאתר [קמפוס אורט](#) – (כניסה בהזדהות משרד החינוך או כאורח) וקוראים סיכומים בנושאי הבגרות, על פי המיקוד.
- בשלב ב':
- נכנסים לאתר **הפדגוגיה של ההיסטוריה** שבו יש [שאלות בגרות משנים קודמות](#).
- מומלץ להתאמן על שאלות עם "ספר פתוח" גם בקמפוס אורט.

טיפים וטריקים לבחינה

ההנחיות במצגת זו מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנשים ולגברים כאחד

טיפים ו"טריקים" לבחינה: קוראים את כל הבחינה

1. בודקים אילו נושאים מופיעים במבחן ומה אתם יודעים הכי טוב.

בחירה נכונה של נושאים עוזרת לנו להצליח

2. בוחרים את השאלות ומסמנים אותן. וודאו שבחרתם בסה"כ 3 שאלות. אחת מהן חייבת להיות מהפרק מלחמת העולם השנייה והשואה.

ואז מתחילים....

טיפים ו"טריקים" לבחינה: שימו לב לכותרת השאלה

מסמנים את כותרת השאלה = בדרך כלל הכותרת מציינת את מסגרת זמן נושא השאלה.

לדוגמא:

כאשר כותרת השאלה היא **"מדיניות הנאצים כלפי היהודים בשנים 1933-1939"** הכוונה היא למדיניות הנאצית כלפי היהודים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה ולכן כל מה שקשור למדיניות בגטאות או בזמן הפתרון הסופי - לא רלוונטי.

טיפים ו"טריקים" לבחינה: פיצוח השאלה

1. **מסמנים את מילת ההוראה בשאלות :** הצג/ הסבר/ תאר/ חווה דעתך.
2. **ממספרים/ממרקרים כמה חלקים יש לשאלה -** בדרך כלל הדרישה בשאלה נעה בין שתי מטלות לשלוש בכל אחד מסעיפי השאלה.
3. **בכל אחד מסעיפי השאלה ציינו ראשי פרקים בצד -** בטופס השאלות.
4. **אם בשאלה לא מצוין כמה דוגמאות צריך להביא מהמאפיינים, סיבות, תוצאות, השפעות וכ"ו - כתבו שלושה מאפיינים.**
5. **פותחים את הספר ומחפשים את נושא השאלה באמצעות תוכן העניינים ו/או המדבקות (סימניות) הבולטות מן הספר .**
6. **לא לשכוח! מתחילים תשובה במילים/ במשפט של השאלה!!!**

טיפים ו"טריקים" לבחינה: שימוש בספר פתוח

- "ספר פתוח" נשמע קל אך עלול לבלבל: הספר הפתוח לא מיועד למציאת התשובות לכל השאלות בזמן הבחינה. אל תבנו על זה משום שלא יהיה לכם מספיק זמן.
- הסדר של הנושאים בספר לא תמיד תואם את הסדר בו למדתם והיקף החומר בו רחב מאוד ועשוי לבלבל.
- למדו את החומר היטב לפני הבחינה מסיכומי הכיתה שלכם (או מהסיכומים באתר קמפוס אורט).

תשאפו להשתמש בספר כמעט רק לשאלות בהן אתם נדרשים למצוא מקור מהספר!

אם "נתקעתם" בשאלה ואתם לא זוכרים מושגים/הקשרים – בסוף ספר הלימוד יש מפתח (שמות מושגים ומקומות) שמכווין לעמודים הרלוונטיים בספר.

טיפים ו"טריקים" לבחינה: הרחבה אודות מסגרת זמן השאלה

אחת השגיאות הנפוצות במענה לשאלות בנושא השואה הנה **טעות במסגרת זמן השאלה**.

לדוגמא - ייתכן שישאלו אתכם על מדיניות הנאצים כלפי היהודים או על התמודדות היהודים ועוד. התשובה לשאלות אלו משתנה בהתאם לשנים עליהם אנו מדברים. אם שואלים על שנת 1935 או שנת 1940 - התשובה תהיה שונה!

בדקו (בדרך כלל התשובה תהיה בכותרת השאלה) על איזו משלוש מסגרות הזמן השאלה מדברת:

עליית הנאציזם בגרמניה - 1933-1939 - מאופיינת בהדרגתיות, בפעולה בתוך גרמניה, בידוד חברתי, באלימות מתונה יחסית למה שבא בהמשך, הגלייה, ללא גטאות וכו'.

תחילת המלחמה - הפלישה לפולין, 1939-1940 - גטאות, אלימות - הרג באמצעים שונים (לא במחנות השמדה), כבר לא משתמשים בהגליה.

1942 והלאה - הפתרון הסופי, מחנות השמדה וכו'.

פיצוח שאלות בגרות

ההנחיות במצגת זו מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנשים ולגברים כאחד

פיצוח שאלות בגרות: הגדרה של מילות ההוראה

הצג או תאר

צריך להציג או לתאר את התופעה, הפעולה, התהליך, האירוע הנדרשים בשאלה, בלי להסביר את הסיבות, את התוצאות או את ההשפעות שלהם. זה אמור להיות **"צילום תמונת מצב"**: מאפיינים, משתתפים, מקום, זמן.

הסבר

צריך להבהיר, לתת פירוש לעניין שאתם נשאלים עליו: סיבות או גורמים שהביאו לתהליך, לפעולה או לאירוע או לתת את התוצאות או את ההשפעות של נושא השאלה.

השווה

צריך לעשות השוואה בין הנושאים בשאלה, לפי קריטריונים, להבהיר גם את הנקודות הדומות וגם את הנקודות השונות בכל אחד מהקריטריונים שנתנו.

פיצוח שאלות בגרות: הגדרה של מילות ההוראה

הדגם	הבאת דוגמה שממחישה ומבהירה את האירוע. צריך לתת דוגמה מפורטת, אי אפשר לתת הכללה.
הבע את עמדתך	הבעת עמדה על האירוע שאתם נשאלים עליו וביסוסו על עובדות היסטוריות.
הבא מקור מספר הלימוד	צריך לבחור קטע מקור מילולי או חזותי הקשורים לעמדה, פעולה, התופעה המדוברת בשאלה.

פיצוח שאלות בגרות: התמודדות עם מקור כתוב

כאשר מופיעה שאלה עם טקסט עליכם לעגן את התשובה במידע הנמצא בטקסט, תוך שימוש בשפה שלכם. בתשובתכם חייבים להתייחס למקור ואין להעתיק פסקאות שלמות (אפשר להוסיף ציטוט קצר).

הסבר על פי הקטע	צריך לבסס את התשובה מהחומר העולה בטקסט ולהוסיף מידע על הנושא מתוך מה שנלמד בעניין זה בכיתה.
----------------------------------	---

הסבר על פי הקטע ומה שלמדת	יש להתבסס בתשובה על המידע המופיע בקטע ולהוסיף מידע על הגורמים/תופעות המוזכרים בקטע זה מהנלמד בכיתה. בנוסף, יש להוסיף התייחסות לגורמים/תופעות נוספות עליהן למדתם, גם אם אינם מוזכרים בקטע.
--	---

פיצוח שאלות בגרות: מקורות חזותיים

- יש להתייחס בתשובתכם למידע המופיע בקטע על ידי תיאורו והרלוונטי לתשובה (כגון פריט בקריקטורה או בכרזה) ולאחר מכן יש להסביר בהרחבה את המסר על פי הנלמד בכיתה.

שאלה אודות לאומיות וציונות - מסוג ספר פתוח

עיצוב תודעה לאומית ומאפייני התנועות הלאומיות

הצג שלושה מן המאפיינים המלכדים את בני אותו לאום, והסבר את התרומה של המאפיינים שהצגת לפיתוח תודעה לאומית.

סעיף
א'

בחר מספר הלימוד מקור המדגים את אחד מהמאפיינים אותם הצגת. הסבר את בחירתך תוך התבססות על עובדות היסטוריות. ציין מראה מקום מדויק (שם הספר, הוצאה, שם המקור, עמ').

הצג מטרה אחת של המאבקים הלאומיים באירופה במאה ה-19, והסבר שני מאפיינים של מנהיגי התנועות הלאומיות.

סעיף
ב'

שימו לב:

בשאלה לדוגמה

שהבאנו כאן יש **7**

מילות הוראה!

הדבר אופייני לשאלות

בגרות. בדקו שאתם

מתייחסים בתשובתכם

לכל מילות ההוראה.

מומלץ לסמן לידן "וי"

לאחר שהתייחסתם

אליהן, כדי לעקוב.

שאלה אודות לאומיות וציונות - מסוג ספר פתוח

הצג שלושה מן המאפיינים המלכדים את בני אותו לאום, ו**הסבר** את התרומה של המאפיינים שהצגת לפיתוח תודעה לאומית.

סעיף א' – **שלב 1- הצגת המאפיינים המלכדים :**

- **זיקה לטריטוריה (אשר מתייחסים אליה כמולדת)** – שטח הארץ, בו נוצרו ערכי היסוד של האומה. שטח האדמה או הארץ אשר לעם יש זיקה היסטורית ארוכת שנים אליו. מושג זה אינו מתייחס לטריטוריה כאל שטח פיסי בלבד, אלא כאל ארץ בעלת משמעות רגשית עבור העם.
- **מאפיינים תרבותיים** – רוב הלאומים שהתגבשו באירופה במהלך המאה ה-19 הדגישו בהגדרת זהותם מאפיינים תרבותיים משותפים. מאפיינים תרבותיים משותפים אלה כוללים בין השאר: מנהגים, פולקלור- מסורות עממיות וסמלים לאומיים: פולקלור- (תרבות עממית) מרכיבים תרבותיים אשר מועברים בעל פה, בהקראה, על ידי התבוננות, ועל ידי חיקוי. פולקלור הוא למעשה אוסף של ידע, מנהגים ומסורות שעובר מדור לדור, ומשתנה כל הזמן. אמונות טפלות, אגדות עם, בדיחות וחידות עממיות, תלבושות מסורתיות ופתגמים – כל אלה הם דוגמאות למרכיבי הפולקלור.
- **עבר ומוצא משותף (אמיתי או מומצא)** – לכל עם יש "סיפור" היסטורי משותף, גיבורים היסטוריים ועבר מפואר אותו הלאום מבקש להשיב. האופן בו כל פרט בלאום רואה את הסיפור ההיסטורי של העם שלו, כסיפור ההיסטורי האישי שלו, נקרא "זיכרון קולקטיבי". בנוסף, לבני הלאום ישנה אמונה כי הם חולקים מוצא משפחתי משותף וקשר גנטי (קשר דם).

שאלה אודות לאומיות וציונות - מסוג ספר פתוח

הצג שלושה מן המאפיינים המלכדים את בני אותו לאום, ו**הסבר**
את התרומה של המאפיינים שהצגת לפיתוח תודעה לאומית.

שלב 2- התרומה של המאפיינים לפיתוח תודעה לאומית עבור בני הלאום :

התרומה של המאפיינים המלכדים את בני אותו הלאום הנה גיבוש הזהות הלאומית
המשותפת של קבוצת הלאום: הידוק הקשרים המלכדים את האנשים המרגישים
שייכות ללאום אחד ומעורר אותם למאבק לאומי.

שאלה לאומיות וציונות - מסוג ספר פתוח

בחר מספר הלימוד מקור המדגים את אחד מהמאפיינים אותם הצגת. **הסבר** את בחירתך תוך התבססות על עובדות היסטוריות. **ציין** מראה מקום מדויק (שם הספר, הוצאה, שם המקור, עמ').

שלב 3 – בחירת מקור:

שם המקור- מצנפת החירות והטריקולור, ציור מים, עמוד 21, הוצאת מט"ח

מצנפת החירות ועליה סמל בצורה של פרח בצבעים אדום, כחול ולבן. החובשים את הכובע הצהירו על תמיכתם ברעיונות המהפכה. משני צדי המצנפת - הטריקולור, דגל שלושת הצבעים, דגלה של צרפת מאז המהפכה. המשמעות של צבעי הדגל: לבן - צבע המלוכה, אדום וכחול - צבעי עיריית פריז. ב-21 באוקטובר 1790, הוכרז הדגל כדגלה הלאומי של צרפת.

תרגום הכתובות שבציור (במרכז): רפובליקה אחת לא מחולקת; חירות, שוויון ואחוזה - או מוות.

שימו לב: כאשר ההוראה היא בחירת מקור אפשר להעתיק מהספר את הטקסט המסביר. עם זאת ייתכן שתישאלו איך המקור מוכיח משהו או קשור למשהו- וודאו שהתייחסתם להוראה במדויק בטקסט שכתבתם, לא תמיד הדבר יופיע בספר בניסוח טוב או ברור.

שאלה לאומיות וציונות - מסוג ספר פתוח

הצג מטרה אחת של המאבקים הלאומיים באירופה במאה ה-19, **והסבר** שני מאפיינים של מנהיגי התנועות הלאומיות.

סעיף ב': שלב 1 – הצגת מטרת המאבק של התנועה:

- שחרור מכובש ו/או הקמת מדינה עצמאית ללאום.
- גיבוש הזהות הלאומית המשותפת לקבוצת הלאום וביסוס זהות זו בקרב בני הלאום.

שלב 2- הסבר המאפיינים של מנהיגי התנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19 :

- משכילים בני המעמד הבינוני. אנשים שמנהיגותם מבוססת על כישורים ולא על ייחוס או על מסורת.
- מנהיגים כריזמטיים שהאמינו בכוחם לשנות את המציאות ושגיבשו תכניות פעולה כדי לעשות זאת.
- מנהיגים בעלי יכולת להשתמש בכלים מודרניים לגיוס ההמונים.

שאלה אודות מלחמת העולם השנייה ושואה-מסוג ספר פתוח מדיניות גרמניה כלפי היהודים בארצות הכיבוש ובאזורי ההשפעה שלה

א. לקשר בין פלישת גרמניה לברית המועצות ובין תחילת הרצח ההמוני של היהודים יש הסברים שונים. **הצג** אחד מן ההסברים האלה, **והבא** מקור מספר הלימוד לביסוס הסבר זה.

ב. היסטוריונים טוענים שקורות יהודי צפון אפריקה בזמן מלחמת העולם השנייה הם חלק משואת העם היהודי. **נמק** את טענתם באמצעות **שתי** עובדות מן המקור שלפניך.

(המשך בשקופית הבאה)

שאלה מלחמת העולם השנייה ושואה-מסוג ספר פתוח

מעדותו של ד"ר מרדכי חן, ששירת כרופא בצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה

כמה ימים אחרי זה, נסעתי לטריפולי לעשות קניות בשביל היחידה, ובערב הנהג שלי תעה (התבלבל) בדרך, ולפנות ערב אנחנו נכנסנו למושבה קטנה, שקוראים לה "ג'אדו" ושם נפגשתי עם קצין צעיר, אנגלי, סגן-משנה, מאוד מודאג. לא ידע מה לעשות ומאוד שמח שרופא הגיע למקום, ואמר שהוא ישמח מאוד אם אשאר אצלו, ואולי הוא יוכל לנצל אותי כיוון שהיו לו כמה בעיות דחופות. דיברנו על זה, ונתברר שבג'אדו היה מחנה ריכוז שהקימו האיטלקים, במיוחד ליהודים מבנגזי, ובנוסף לזה ליהודים מליביה ומטריפוליטניה (אזורים בלוב), שבזמן שהגרמנים היו בבנגזי הביאו אותם למחנה ריכוז זה. הוא אמר שהמצב נורא שם, שהוא מטפל כמיטב יכולתו, והוא נכנס רק באותו יום, ולא ידע מה לעשות וכיצד לטפל בהם.

אנחנו עשינו סיור ביחד, מצאנו צפיפות איומה בבניינים במקום, סירחון נורא, מקום כמעט בלי אמצעים היגייניים בכלל, אנשים השוכבים דחוסים ממש אחד ליד השני, והיה שם כעין בית חולים שהיו בו קבוצות של חולים ששכבו על הרצפה, ללא כיסוי מתאים, והיו כאלה בלי כיסוי בכלל, ששכבו על האבנים, עם חום גבוה של טיפוס הבהרות (מחלה זיהומית). התמותה שם הייתה גבוהה. בזמן שאני הייתי שם, מתו ארבעה-שישה אנשים.

במחנה שרר מצב של חוסר תזונה מוחלט, חוסר מים, הם קיבלו מים רק שעתיים ביום בשביל כל התצרוכת שלהם, והיה ממש מצב של רעב, צימאון ומחלה, של טיפוס הבהרות וטיפוס המעינים.

(...) זה היה בסוף ינואר או בהתחלת פברואר 1943.

(א' מורגנשטרן (עורך), מקורות ומחקרים על השואה, מעלות, תשמ"ג, עמ' 189-190)

שימו לב: כמעט תמיד תופיע בבגרות שאלה עם ציטוט מספר כלשהו. זה בדרך כלל קטע שלא למדתם והשאלה בוחנת את היכולת שלכם למצוא עובדות בטקסט. אלו לא בהכרח שאלות קשות יותר. אל תילחצו, קראו ונסו להבין אם זה משהו שזורם לכם.

שאלה מלחמת העולם השנייה ושואה-מסוג ספר פתוח

א. לקשר בין פלישת גרמניה לברית המועצות ובין תחילת הרצח ההמוני של היהודים יש הסברים שונים. **הצג** אחד מן ההסברים האלה, **והבא** מקור מספר הלימוד לביסוס הסבר זה.

פיצוח שאלה - סעיף א'

שלב 1 – הצגת אחד מן ההסברים לקשר בין פלישת גרמניה לברית המועצות ובין תחילת הרצח ההמוני של היהודים:

- מלחמה אידאולוגית נגד הבולשביזם, וחסול הבולשביזם כתנאי לבניית הסדר החדש באירופה.
- עם כיבוש ברית המועצות נפלו יהודים רבים בידי הנאצים. המספר הרב של היהודים האיץ בנאצים למצוא "פתרון" אחר לבעיית היהודים, במקום הפתרונות הקודמים.
- הריחוק הגאוגרפי של "המזרח" מן המולדת והבוז כלפי העמים הסלביים "הנחותים" הביאו להתרת הרסן, להסרת העכבות המוסריות, ויצרו תחושה שאין צורך להתחשב בדעת הקהל.

שאלה מלחמת העולם השנייה ושואה-מסוג ספר פתוח

א. לקשר בין פלישת גרמניה לברית המועצות ובין תחילת הרצח ההמוני של היהודים יש הסברים שונים. **הצג** אחד מן ההסברים האלה, **והבא** מקור מספר הלימוד לביסוס הסבר זה.

שלב 2- הסבר לקשר בין הפלישה לרצח היהודים.

עם כיבוש ברית המועצות נפלו יהודים רבים בידי הנאצים. המספר הרב של היהודים האיץ בנאצים למצוא "פתרון" אחר לבעיית היהודים, במקום הפתרונות הקודמים (ריכוז בגטאות)- הירי בבורות היה השלב הראשון בפתרון הסופי של היהודים.

שלב 3- בחירת מקור

הבאת מקור מספר הלימוד לביסוס ההסבר שהציג.
גיא ההריגה, ויניצה, אוקראינה, מתוך הספר של מט"ח
עמ' 216.

שאלה אודות מלחמת העולם השנייה ושואה-מסוג ספר פתוח

ב. היסטוריונים טוענים שקורות יהודי צפון אפריקה בזמן מלחמת העולם השנייה הם חלק משואת העם היהודי. **נמק** את טענתם באמצעות שתי עובדות מן המקור שלפניך.

פיצוח שאלה סעיף ב'

נימוקים לטענה שקורות יהודי צפון אפריקה בזמן מלחמת העולם השנייה הם חלק משואת העם היהודי:

שלב 1- הסבר לטענה: המדיניות הנאצית שננקטה כלפי יהודי צפון אפריקה דומה למדיניות הנאצית שננקטה כלפי היהודים באירופה: חקיקה גזעית, טרור, שוד כלכלי, כליאת היהודים במחנות ריכוז, עבודות כפייה, תנאים קשים שנכפו על היהודים שהיו במחנות.

שלב 2- עובדות מן המקור:

- הרופא מתאר שהגיע ל"מחנה ריכוז שהקימו האיטלקים" בג'אדו, מחנה שבו ריכזו הגרמנים יהודים מאזורים שונים בלוב.
- הרופא מתאר את התנאים הקשים שהיו במחנה: "קבוצות של חולים ששכבו על הרצפה... ששכבו על האבנים, עם חום גבוה"; "במחנה שרר מצב של חוסר תזונה מוחלט, חוסר מים (...) והיה ממש מצב של רעב".

רשימת ציוד מומלץ לבחינה

- ספר פתוח - עדיף עם מדבקות.
- שעון לתכנון זמן (שלוש שאלות בשלוש שעות משלושה פרקים).
- מרקרים - לסמן את העיקר בשאלות ובתשובות.
- שני עטים בצבע כחול/שחור בלבד.
- משהו מתוק ו/או כריך...
- בקבוק מים.

זמן לשאלות שלכם

קמפוס אורט אתכם ללמידה ולהצלחה בבחינת הבגרות

<https://campus.ort.org.il/>

- 1. [ספרות](#)
- 2. [אזרחות](#)
- 3. [היסטוריה](#)
- 4. [תנ"ך](#)
- 5. [לשון עברית והבעה](#)
- 6. אנגלית [MODULE C](#) | [MODULE E](#)

אם אין לכם שם משתמש – לחצו על **כניסת אורח**

תודה לכולם!

קמפוס אורט
הקמפוס הווירטואלי של אורט ישראל